

BUDAPESTI CZÉGEK.

TALÁLTMÁNYOK szabadalmazását esközi mind. államban
Réthy János
 nemzetközi mérnöki és szabadalmi irodája, Budapest, Erzsébet-körút 2. sz. (népszínház mellett). Legrégibb szabad. iroda. — Telefon.

FÖLDVÁRY IMRE
 férfitánc- és fehérnemű-raktára.
BUDAPEST,
 IV., Koronaherczeg-utca 11. sz., a pé posta mellett és VIII., Kerepesi-út 9., a Pannónia mellett.
 Villamvilágítás. — Telefon. — Árjegyzék bérmentve.
Czégem önzse nem tövesztendő Földvári J. (Jakabi) czéggel.

„Toronyórák“
 palota, laktanya, gyári órákat, villanyórákat, legelőnyösebben rendez be
Mayer Károly L.
 Is magyar gép-írágyara Budapest, VII., Kazinczy-u. 3. Képes árjegyzék, költésjegyzék, bérmentve.

kereskedelmi bank
 felmondotta

Kertész Tódor
 műipararu raktár üzlethelyiségeit.

Most
 alkalom nyílik 1000 meg 1000-féle czikk olcsó bevásárlására.

A magyar ipar- és kereskedelmi bank részvény-társaság váltóüzlete.
 Budapest, V., Nádor-utca 4.

Mint kitűnő tőkebefektetést ajánlja a magyar takarékpénztárak központi jelzálogbankja
 4 1/2 százalékos adómentes zálogleveleit és 4 1/2 százalékos közszégi kötvényeit, melyek nála a mindenkori napi árfolyamon jutalékmentesen kaphatók.
 Teljesít tőzsdéi megbízásokat, díjmentesen bevált szelvényeket, elfogad betéteket folyó- (cheque) számlára, pénztári jegyek vagy betéti könyvekre, s azokat 4 százalékkal adómentesen kamatoztatja.

Magyar ipar- és kereskedelmi bank részvény-társaság váltóüzlete.

Gerson Anna asszony
 BUDAPEST,
 Andrassy-út 21.
 (félemelet).

Buziás gyógyfürdő.
 Ujannon berendezve, villamos világítás, szénsavas vasas források, női bántalmak, vérszegénység, sápkór, vesefővénny, gyomor és bélharut, idegbajok ellen kiváló orvosi tekintélyek által ajánlva, szénsavas vasas meleg forrású fürdő, lámpa (nő)-fürdők, colarisator fürdők, hidegvíz-gyógyintézet, vasúti állomás Lugos és Temesvár az állomásra társas kocsik és magánfogatok vannak kirendelve.
SCHOTTOLA ERNŐ gyógyfürdő-tulajdonos.

A Magyar Asphalt
 részvény-társaság
 Budapest, Andrassy-út 30
 elvállalja jótállás mellett legelőnyösebben
 asphalt-burkolatok
 fektetését és
nedves lakások,
 pinceszék, stb. gyökerecsiszoztatását.

Eisenschiml és Wachtl
 Budapest, Váci utca 12
 Gyár: Bécs, Kaiserstrasse 62.
 Legnagyobb raktár minlennemű fényképezési gépek és készülékekből.
 Alapítva 1856. — Többször kitüntetve. Árjegyzékek ingyen és bérmentve.
Uj! A fotografálás elemei. Ára 2 fnt.

LATZKOYITS A.
 BUDAPEST,
 IV. kerület, Váci-utca 22. szám.
 Cs. és kir. szabadalmazott fehérnemű-gyáros ajánlja
uri divat- és fehérnemű-ujdonságait.

FÖLDESZ L.
 puskaműves.
 Budapest, IV., Muzeum-körút 3. sz.
 Ajánlja díszan felszerelt raktárát, úgymint vadászfegyverek, Flobert és revolverek, épügy teljes vadász-felszerelések és töltényeket.
 Javítások pontosan és olcsón eszközöltetnek.

MAGYAR VASBUTOR-IPAR!
 Kerti sátrak, padok, székek, betegék részére, beteg-kocsik a legújabb hygienikus tanrend szerint szerkesztve. — Szoba-closetek, gyermek-kocsik, sodrony-ágybetétek, ágyak, mosdó-asztalok, ruhataratók, úgy vendéglők, kávéházak és kórházak teljes berendezése legnagyobb választékban és jutányos árak mellett kaphatók

Sichermann Henrik
 vasbutor-raktárában,
 Budapest, VI., Andrassy-út 36. sz.
 Nagy képes árjegyzékek
 kívánatra bérmentve és ingyen.

„HAZA“
 az eddig legjobbnak bizonyult és számtalan aranyéremmel kitüntetett **Nechvile Ferencz**-féle szab. **peronospora** permétező, melynek tartánya faszövetből készült s a hirtveves Ausztria-szivattyuval van ellátva. Ezen permétezőket nagy mennyiségben tartom vizsont-elárusítók részére készletben s azoknak a legelőnyösebb **eredeti gyári áron** adom. Előnyben részesülnek azok, kik ideje korán köte-seket eszközölnek. Eladási ára: **egy-ötvi permétező csövel fnt 13.50, kettős permétező csövel forint 14.50.** Vörösréz buttonos Ausztria-permétézőkből külön ajánlat.
Nagy Ignác,
 piszce-felszerelési cikkek tálata. Budapest, Károly-körút 7.

„HAZA“
 az eddig legjobbnak bizonyult és számtalan aranyéremmel kitüntetett **Nechvile Ferencz**-féle szab. **peronospora** permétező, melynek tartánya faszövetből készült s a hirtveves Ausztria-szivattyuval van ellátva. Ezen permétezőket nagy mennyiségben tartom vizsont-elárusítók részére készletben s azoknak a legelőnyösebb **eredeti gyári áron** adom. Előnyben részesülnek azok, kik ideje korán köte-seket eszközölnek. Eladási ára: **egy-ötvi permétező csövel fnt 13.50, kettős permétező csövel forint 14.50.** Vörösréz buttonos Ausztria-permétézőkből külön ajánlat.
Nagy Ignác,
 piszce-felszerelési cikkek tálata. Budapest, Károly-körút 7.

Nincs többé fejfájás!
D. GÖZ MIGRAINE-PORA
 huzsondtól óta egyoldalú, ideges, rheumászerű, sőt gyomorból származó fejfájás ellen a legjobb sikerrel használtatott, mit több ezere menő köszönetnyilvánítás bizonyít. Utolsó időben **a MADRIDI UDVAR** és **Baross Gáborné** ó exoellenciája feltűnő eredménnyel használta. 1 doboz ára haszn. utasítással 2 fnt. 1 kis próbadohoz 1 fnt. Eredetiben kapható **Fáykiss József** nagy **Kristóf**-hoz czimzett gyógyszerárban Budapestben, továbbá **Török Józsefnél**, Király-utca 12.

MATTONI'FELE ERZSÉ-SÓS-FÜRDŐ-BET
 BUDAPEST-KELENFÖLD
 Idény május 1-től szept. végéig.
 Kereső források. Ivó és fürdőgyógymód.
 A gyógyhely fürdői, esetleg ivóforrásai kitűnő eredménnyel alkalmazhatók: 1. Bármínó okok folytán keletkezett lobos izzadmányoknál. 2. Női bajoknál, különösen metritis chronicánál; méh körüli és hashártyalob után visszamaradt izzadmányoknál; a méhnek helyzetváltozások, nemkülönbön daganatok által előidézett izgatottsági tüneteknél; hurutos állapotok és tisztulási zavaroknál stb. 3. Az alhási szervek bántalmainál: májbajok, szokványos székrekedés, stb. Zsirkórnál. 5. Köszvénynél, stb.
FÜRDŐ-ORVOS: DR. BRUCK JAKAB,
 az orsz. közegészségi tanács r. k. tagja.
 Egészséges fekvés, fél órányira a fővárostól, kényelmes lakások, jó vendéglő, zene, kád- és márványfürdők, különféle ruhanyakcsútlékekkel. — Rendes társasokosi-közlekedés.
 A kocsik állomási helye: **Ferencz József-tér, a régi Lloyd-épület előtt.**
 A gyógyhelyre vonatkozó bővebb felvilágosítással szívesen szolgál
Mattoni és Wille
 Budapest.

Magyar királyi államvasutak gépgyára.
 Gőzeséplő-garniturák
 Hengerkazalozó lokomobilok
 Szalmakazalozó gépek
 Gőz-kukoriczamorzsolók
 Stibor-kőrfürészek
 — mindig csak —
 a m. kir. államvasutak gépgyárának vezérügynökségénél
 Budapest, VIII., József-körút 41. sz. a.
 rendelendők meg.
 5472

Hirdetések elfogadtatnak a kiadó-hivatalban, Budapestben, IV., egyetem-utca 4. sz. a.

Franklin-Társulat nyomdája. (Budapest, IV., Egyetem-utca 4. szám.)

17. SZÁM. 1894. BUDAPEST, ÁPRILIS 29. 41. ÉVFOLYAM.

Előfizetési feltételek: VASÁRNAPI UJSÁG és egész évre 12 fnt. POLITIKAI UJDONSÁGOK együtt 1 félre — 6 *
 Csupán a VASÁRNAPI UJSÁG egész évre 8 fnt. félre — 4 *
 Csupán a POLITIKAI UJDONSÁGOK egész évre 5.— félre — 2.50
 KIMŰVÉLTETÉSÉK a postailag meghatározott vitellj is csatlakodó.

BÁRÓ JÓSIKA MIKLÓS.
 1794 apr. 28. — 1865 febr. 27.

A MAGYAR regényirodalom megteremtője születésének évszázados fordulóját ünnepli a magyar irodalom és közönség. A mezőn, a melyet Jósika művelt és termékenyített, két írói nemzedék is nőtt azóta nagygyá és emelte magasabbra irodalmunknak ezt az ágát: de azért még mindig sokan vannak az élő nemzedékben, a kik Jósika regényeit a várakozás és megalapozottság érdeklődésével olvasták annak idején, s annak lapjaiból kezdék megismerni az életnek azt a képét, a melyet a költészet tüköre, a regény mutatni szokott. Bizonyára sok édes emlékezés mozdul meg még most is sok szívben, ha azokra a benyomásokra, a melyeket «Abafi», «Az utolsó Báthory», «Zrínyi a költő», «A csehek Magyarországon» és annyi társuk keltettek, visszaemlékeznek; sőt azt hisszük, hogy Jósika, dacára a nagy időköznek, mely fellépésétől elvált, még ma sem elavult író.

A magyar irodalom már minden ágában fejlődésnek indult, sőt egyik-másikban kiváló műveket is hozott létre, mikor az az ág, a mely mulattató és oktató voltánál s könnyű, világos és részletező előadásánál fogva mindenkor a nagy közönség legkedveltebb olvasmánya volt, mely mindenütt hivatva van arra, hogy az olvasási kedvet a legszelebb körökben elterjessze, s mely a nyugoti nemzeteknél már ekkor kisebb-nagyobb virágzást ért el: nálunk csak nem tudott fejlődésnek indulni. A lyrában már a XVI. században volt egy kiváló költőnk (Balassa) s az, az így elkészült mederben, hol magasabbra dagadva, hol sekélyebbre esve, de állandóan csergőzött tovább. Első nagy epikusunk a XVII. századból való, a kihez a század első tizedében, a kisebbeket nem számítva, két kiváló költői tehetség csatlakozik: a Dorottya énekes s a Zalán futásáé. A magyar dráma, e kései gyümölcs is megszületik már a huszas években, sőt akkor készül a mind e mai napig legjobb magyar tragédia. Csak a prózai eposz, a regény, ez az élet tüköre, mely épen azért mindnyájunkhoz a legközelebb van, nem talál egy kiváló tehetséget, a ki azt megszólaltassa. Igaz, hogy a múlt század vége felé a derék piarista tanár, **Dugonics András**, megírja az első magyar regényeket s azokkal szokatlanul nagy sikert és népszerűséget szerez magának; de ezeket csak az akkori olvasó közönség nagy fokú

naivsága fogadhatta el igazi regényekül, mely megalapozott azzal, ha magyar nyelven, hazai tárgyú eseményeket s Dugonics erős magyar érzésével megfűszerezve olvasható. **Kármán «Fanni»-ja**, mely már magasabb igényeket is kielégítő költői alkotás, egyedül állott s ismeretlenül eltemetve maradt az «Uránia» hasábjain. **Fáy András** megpróbálkozik a magyar társadalmi regénnyel a «Bélték ház»-ban, de ő előtte nem a regényiró czélzata állott, hogy t. i. az élet tárgyilagosa rajzát adja, rábizva arra, hogy hasson a művészet törvényeivel; ő itt is, mint mesében s egyéb társadalmi műveiben, egyenesen tanítani és reformálni akar; s azért, műve egyéb hiányait mellőzve, a tanító elbeszélés hatását teszi ránk. Azt a műfajt, mely

BÁRÓ JÓSIKA MIKLÓS. 1861. évi arcképe.

«Ne menjen el Juliska, Pista is meghal, Deli Gyuri is meghal!»

Az erdész összeráncolta homlokát. Juliska összereszt. Csak az öregek nem vettek észre semmit sem. A rang eltakarta szemök világát.

Árva Pistát nem lehetett kiengesztelni. Haragudott, hogy az az idegen betolakodott hozzájuk. Észrevette, hogy azóta Juliska jókedve oda lett. Ezelőtt mindig szakított neki virágot, magatüzte föl kalapjára a bokrétát. Azóta nem virult Pista számára virág. Nem is kellett azokat többé öntözni. Hadd hervadjanak el.

Az új menyecske napról-napra haloványabb lett. Azt híresztelték, hogy az erdész félti Deli Gyuritól. Rá is mordult a legényre, hogy az erdőben ne kóboroljon, mert könnyen belebotlik valami puskagolyóba.

A kékes gyűrű mindegyre nőtt az ifjú asszony

Árva Pista mindezt a szegletbe húzódva hallgatta. Szemei vadul villogtak. Sajátságosan röhögött. Helybenhagyólag intgetett a fejével. Szája izére beszélt Gyuri, hiszen ő is ugy gyűlölte az erdészt, mióta Juliskát a háztól kiadták, kerülte Márton gazda házatájékát is. Deli Gyurihoz szegődött. Ennek segített, ezzel kapálgatott. Hiába csalogatta Márton gazda, a félkegyelmű hátafordított. Addig esett ott jól a kenyer, míg azt Juliska szelte, addig izlett a leves, míg a tészta Juliska gyúrta. Az eb is megérzi, ki adja szívesen a kenyeret. A félkegyelműnek is maradt még annyi esze, hogy ezt megítélhesse.

— «Nincsen már virág kigyelmeteknél, feléjök se nézek.» — ezzel fizette ki Márton gazdát.

Nem került bele két hónap, Juliska zokogva vetette magát szüleinek lábaihoz, hogy szabaddítsák meg kegyetlen férjétől, mert tovább nem

pört indítunk... ne félj, nem hagyunk tovább szenvedni.»

A menyecske reszketett. Dült városain a félelem ült.

— «Nem, nem, inkább így szenvedek, — nyögte fájdalmasan, — férjem megesküdött, hogy ha válópört indítunk, előbb Deli Gyurit öli meg, aztán engem, csak így válik el tőlem. Miért hozzak én halált arra a szegény fiúra, hiszen, mióta innen elkerültem, rám sem néz... megutált... hogysis ne utálta volna meg azt, a ki ilyen csontvázzá lett, mint én... hejh! de másként volna minden, ha...»

— «Ne beszéljünk erről, kedves leányom, eső után köpenyeg, még minden jóra válhatik, jó az Isten, roszból is jót hozhat», békíté anyja.

Az árny, mely ott járt-kelt a ház előtt, úgy látszott, mintha járó kereszt lett volna kiter-

HÓRA ÉS KLOSKA LÁZADÁSA. — Kriesch Aladár festménye a Képzőművészeti Társulat téli kiállításán.

szeme körül. A jég csakugyan elverte boldogságát. Beszélték, hogy Márton gazda járt is már a papnál, hogy beszéljen az erdész lelkére. De az még a fényes napot is letagadta az égről. Juliskára hártott mindent. Deli Gyurit vádolta, hogy ez a házasságrontó mindig a felesége után jár.

Gyurinak ez a vád fülebe jutott. Ha csak maga lett volna a szóban, mitsem törődik, de azt az ártatlan asszonyt szívéből sajnálta.

— «Nem állok magamról jól, — így szólt többek hallatára a korcsmában, — ha azt a jó lelket az az ember még sokáig kinozza, egyikünknek a föld színéről el kell pusztulni.»

Volt egy kis bor a fejében. A bánattól pedig csordultig volt a szíve.

— «Nagy szó az, pajtás, — jegyzé meg egyik barátja, — kár ilyeneket kibocsátani a szádon, mert megütheted a lábadat.»

— «Mit bánom én, — vágott az asztalra dühösen Gyuri, — szavamnak állok... azt csak nem nézhetem el, hogy az az ártatlan asszony miattam hervadjon el, istenemre, előbb megölöm a gyilkosát.»

birja ki! Hiszen még meg is ütötte. Ráfogta, hogy az erdőben Deli Gyurival találkozott. Pedig ebből egy szó igaz sincs. A legény kerüli őt, de azért férje mindenütt ott látja. Ha az ablakon kinéz mindjárt azért szidja, hogy Gyurit keresi. Ha sohajt, utána sohajtozik. Ha egy virágot szakít, azt mondja, hogy azt a legénynek szánta. Nincsen se nappala, sem éjjele.

Késő est volt, mikor Juliska mindezt szüleinek elpanaszolta. Ennyi panaszra elvégre is megesezt a szívök. Nemesak az ajakon tört az ki, rá volt írva a szegény asszony egész lényére. Tüzét elveszítette a szem, karsu termete meghajolt: a pár hónap alatt hervatag virággá lett. Ott állott előtök az áldozat, a féltékenység vértanuja, vádolva férjét s egyuttal szülőit is, kik e gyilkos kezébe adták őt.

Az ablak alatt egy árny vonult meg. Akárki volt is, a nyitott ablakon keresztül mindent hallhatott.

— «Feküdjél le, én édes gyermekem, — engesztelte anyja, — az álom enyhületet ad... holnap megidézettjük azt a rosz embert s váló-

jesztett két karjával. Lassan vontatva ment tovább, mignem alakja a sötétben elmosódott. Még a kutyák sem vonítottak, úgy járt, mintha valami sirból kikellet kisértet lett volna.

(Vége következik.)

A MŰCSARNOKBÓL.

I.

«Hóra és Kloska lázadása», Kriesch Aladár festménye.

A téli kiállításán megérdemelt figyelemben részesítették úgy a szakkörök, mint a nagy közönség azt a nagy méretű történelmi festményt, mely tárgyat a magyar történelem egyik legszomorúbb korszakából merítette. A rendkívül érdekes tárgy mellett nagy vonzó erőt gyakorolt a fiatal művészeknek megkapó alakító tehetsége. Az óriási vászon minden alakja élettel lehel, a drámai hatást, még a diskret, minden színpompát nélkülöző tempera-festés sem csökkenté, és a néző elfojtott lélekzettel szemléli az előtte lefolyó tragédiának végső, meghatározó jelenetét.

A Hóra és Kloska által vezetett oláh pörlázadás, mely nem volt más, mint a százados el-

nyomás által előidézett jobbágyi felkelések egyik kitérője, mint olyan egészen a történelemé. A nép és a föld felszabadítása az 1848-ki törvényekhez vezető hatalmas szabadelvű mozgalmak által, hazánkban mindenkorra lehetlenné tette a Dósa György-féle pusztításnak és kegyetlenkedésnek, valamint az azokat követő borzasztó megtorlásnak ismétlődését. De a társadalmi fők mellett, nem hiányoztak az 1784. évi véres kitérésnél azok a felekezeti és nemzetiségi motívumok sem, melyek mai napig sem szűnnek meg fenyegetni a «kis hazának» Erdélynek nyugalma. Innét van, hogy a művész, midőn valóságilag csak művészeti és történelmi eszöklora fordította tanulmányát s alkotó erejét, valósággal oly művet hozott létre, mely kétségtelen összeköttetésben áll a jelenleg fenforgó kérdések egyik legfontosabbikával, azzal, mely tényleg erősebb hatással van érzésünkre és gondolkodásunkra.

Fellázadt, felbujtatott tömeg rohanta meg a magában álló, kert közepén békén nyugvó nemesi kuriát. Kivülről nem jö segedelen, a támadók szívében kibált az irgalom. A kétségbeesés irányozza a kevés ostromlottnak lövéseit és vágásait. Nem ingyen adták el életüket, de látjuk, hogy hősiességek nem menthette meg őket. Egy csoport kifeszíti az ajtót, beveri az ablakot, mások már kibuzzák a házból a nagy ládát, melyben kincset vélnek rejlenni. Ismét mások a haldoklókon töltik boszújukat. Ott hever a vén, hű szolga, utolsó lihegve, ifjú gazdája mellett, kit már megöltek. Ócsos teteméről pedig már lehúzza az értékes ruhát az emberi érzésből kivetkőzött rablóhad.

Egy maradt még életben a pusztulásra kárhoztatott családból, a kép központja: a ház ifjú asszonya, kis gyermekével ölében. Mi sors vár reá? Ott áll előtte az oláh főnök és vad, szigorú arcezal, kéjvágyó szemmel mondja ki reá az

dani. Itthon nem igen kapnak rajta. Az állam és a társadalom még nem tette jóvá minden mulasztását e téren. És így, midőn örülünk Kriesch Aladár határozott tehetségének, nagytrató művészi ambíciójának, nem tudjuk, nem kell-e ebben az esetben is attól tartanunk, hogy másoknak neveltük.

MAROZALI HENRIK.

II.

«Mária Jézussal.» Ujváry Ignác festménye.

A műcsarnok tavaszi kiállításán is, mint mindig, az életkép a legtöbb, ezekben kívánnak leginkább feltűnni festőink, ezek tárgyat kínálják legközvetlenebbül a mindennapi élet s ezt a genret szereti legjobban a közönség is. A történelmi tárgyú festményt rendszeren nagyon kevés, most alig van egy; a vallásos tárgyúknak sem szokott nagyobb termékek lenni, mert az ilye-

MÁRIA JÉZUSSAL. — Ujváry Ignác festménye a Képzőművészeti Társulat tavaszi kiállításán.

Mint rendszertelen, roszul fegyverzett és vezetett műveletlen tömegek műve, az 1784. oláh zendülés nem mutathat fel egyetlen ki-magasló, az egésznek lényegét kifejező mozzanatot sem. Az egész nem igen áll másból, mint az elszórt magyar uri lakok és kisebb helységek felprédálásából és felgyújtásából, az uraknak és magyaroknak kegyetlenlegyilkolásából, mely-nél gyakran a halál megváltás volt a pokoli kínzások után. A költő szava szerint: rettentő a szolga, ki széttöri bilincseit. A bérczek és erdők vad s különben is rablásra hajló lakója nem ismert kíméletet sem kor, sem nem iránt, midőn egyszer tudatára jutott csak számán és nyers erején alapuló hatalmának, azok ellenében, kiket bár gyakran igaztalanul, elnyomói gyanánt gyűlölt, kiknek jómódja kihívta biryágját, s kiknek védtelensége egyszerre felbújtotta minden gonosz szenvedélyét.

Egy ilyen jelenetet ábrázol képünk, a típusok és a ruházatok teljes történelmi hűségével. Előadása magában véve is elég érthető; kevés szó elegendő az esemény értelmezésére.

itéletet; a pápa meg a hit elvakult fanatizmusával követeli áldozatát. De a népre nem marad hatás nélkül a védtelen nő szépsége, bája, ártatlansága. Érezzük azonban, hogy ez a jobb érzület csak mül, hogy a vezetők halálra, a halálnál is szászorosabb kinra és gyalázatra szánták gyönyörű martalékukat. Mint a forradalmak annyi áldozata, ártatlanul szenved ő is, másoknak igazi, vagy vélt bűneért.

És mégis, e szomorú képen is megtaláljuk az engesztelést, a közös emberi érzést. Midőn fegyverben áll egymással szemben úr és pór, magyar és oláh, midőn féktelennek látszik a vad szenvedély uralma, nem szűnik meg a részvét és szá-nalom. Azt tükrözti vissza a rablók bűnös arca. Ebben az esetben nem bir felülkerekedni, de azért végső győzelme, az ellentétek békés kiegyenlítése, annyi katasztrófa után nem csak remélhető, hanem bizonyos.

Még csak egy reflexiót csatolunk e rövid ismer-tetésünkhöz. Épen a monumentális történelmi festészet több kitűnő magyar művelője kénytelen külföldön maradni, külföldi feladatokat megol-

nek legtöbbször megrendelésre készülnek, a megrendelők pedig bizonyos megszokott hagyományokhoz és felfogásokhoz kötik a megbízás, a mi a művész kezét is megkötö, s az így készült festményekkel nem igen lépnek a kiállítások közönsége és kritikája elé.

A jelen kiállításnak egyik legrokonszenvesebb műve mégis egy vallásos tárgyú kép «Mária Jézussal.» Festője Ujváry Ignác, a fiatalabb generációznak jól ismert nevű művésze. Az utóbbi időben úgy látszik egész hévvel fordítja tehetségét a bibliai és vallásos tárgyak feldolgozására. Nehány héttel ezelőtt az egri érsek által kitűzött versenyben (egy vidéki templom számára készítenő oltárképre) vett részt egy szép művel, melyet az érsek nagyban való elkészítésre is megrendelt nála. Most pedig egy nagyobb festményért kap sok gratulációt, alkalmasint díjat is, valószínűleg azzal a kitüntetéssel együtt, hogy a múzeum számára is megvásárolják.

A bibliai képeknek megvan a magok régi hagyományja a felfogásban, az ábrázolásban, a

jelképében, sőt a színekben is. Az egyház ragaszkodik ezekhez, mert a hívők így szokták meg, így ismerik föl legjobban az ábrázolt jelöket. De ezeken a hagyományokon a festők mind többet és többet változtatnak, s bizony a régi iskolákból már nem sok maradt meg. Elsőrendű tehetségek végképen is szakítanak vele s a francia Bouguereau Madonnái azért mégis megtalálják a magok méltó helyét.

Ujváry Ignác szintén szabad szárnyat követ. Ez a szép és rokonszenves képe bizonyára sokban különbözik a nagy mesterek után keletkezett Madonnáktól és a kis szent Bambinóktól, — de azért mély hangulata, poétikus hatása nem hiányzik. Nem reminiscenciákat ad, hanem az élet után indúl.

Mária egy széke ülve ringatja a bölesében alvó Jezust. Az anyai szeretet képe ez, minden szertartásos feszesség nélkül, mely az oltárképeket oly sokszor merévvé teszi. A környezet is bizonyos reális légkört mutat: az egyszerű ács-műhely, a földön gyaluforgácsokkal, s a sötét háttérben látszó nehány szerszámдарabbal. Mária arca egy bájos, szőke fiatal lányé, szűzies, kedves és szende. Világos színű, vastag szővetbe van öltözve, jobban mondvá burkolva, mely elfedi egész alakját, s puha redőivel rá borul még a székre is, melyen ül. Az alvó Jezus is kedves gyermek arc. Az újabb idők legkitünőbb egyházi festői is az élet benyomásai után festenek. Murillo Madonnái is realisabbak már, mint Rafaeléi. Ujváry a szentképek általános hagyományából a glóriát tartotta meg s ezt hatáson alkalmazta. Az alvó Jezus egész fény sugarat vesz körül, s ragyogás közt pihen az isteni gyermek.

A fiatal művész igen szép jövőt ígér e festményével. K—1.

HOGY SZÜLETETT A «NYUGTA» SZÓ?

A «Kossuth Hírlapja» szerkesztőségében, melylyel ezen 1848-iki hírlap kiadóhivatala is együtt volt, elhatározták egyszer, hogy vagy 4000 nyugtatványminutát nyomtatnak, hogy a folyton szaporodó előfizetési pénzek fylvételét legyen min nyugtatványozni.

A szerkesztőség egyik tagja, Ferenczffy Antal, — kinek elbeszélése után készült e közlemény — meg is fogalmazta a szöveget, felibe írva, hogy:

Nyugtató.

Oda ment azonban történetesen Kossuth bizalmas titkára, Veress Antal, a ki ugyan nem igen vett részt a lap szerkesztésében, de mivel a Nyugtató szót ki nem állhatta, kapta magát, kihúzta a Nyugtató végéről a *tó* szóttagot s oda írta felibe, hogy: *vány*, mert *ó* igerette;

Nyugtatvány.

A mint a Veress a saját meglepedésére így helyre hozta a dolgot, nyugodi lelkiismerettel elment dolgára, de mindjárt érkezett utána Bajza, a szerkesztő, a ki megint nagy ellensége volt a Nyugtatvány-nak.

A mint meglátta a gyűlölt *ványt*, így szólott: «Hát ez micsoda? De már ilyesmit csak ki nem nyomtatunk!» Azzal felvett egy tollat s kihúzta onnan, mintha ott sem lett volna, s megint oda akarta írni a *tó*-t, hogy hadd legyen az csak az egyedül helyes: *Nyugtató*.

Ugy de, mielőtt azt megeselekedhetne volna, épen belépett valaki, elkezdett holmi érdekes dolgokat beszélni, s Bajza elfelejtette a *tó* szótagot oda írni, azután pedig elment a szerkesztőségéből, s az árva *Nyugtató* úgy maradt onnan; sem *tó*, sem *vány* nem volt a végén, hanem egyszerűen csak ényiből állt:

Nyugta.

Egyszer aztán belép egy szedő gyerek, s erősen kér kéziratot a lap számára. Kézirat nem volt; hanem, hogy a nyomda ne heverjen, hát a kezébe adták a Nyugtatvány szövegét, megmondván neki, hogy nyomják ki 4000 példányban.

Hogy a szó végén sem *tó*, sem *vány* nincs, hamarjában senkinek sem tűnt föl, a nyomdászinas pedig nyargalt vele, s ki is nyomták menten a kívánt mennyiségben, ott ragyogván felül kövér betűkkel az újdonsült szó:

Nyugta.

Nosza, lett roppant riadalom és szörnyűködés a szerkesztőségben, a mint a nyomtatványokat meglátták. Okolták Pétert is, Pált is, de hát végre már megvolt; a sürgősen szükséges nyomtatvány, költségbe is került, hát eldobni sem lehetett.

Ugy segítettek aztán a dolgon valamennyire, hogy használat alkalmával utána írták a Nyugtának a *tó*-t, vagy a *ványt*, már a kinek hogy tetszett.

Hanem később vagy nem érték rá, vagy nem gondoltak vele, s nagy része eredeti Nyugta alakjában ment ki az előfizető közönség közé.

Egy ilyen egyszerű Nyugta került egy helybeli ügyvéd kezébe is, a ki olvasván az eddig ismeretlen szót, mód nélkül megörült neki, s ment is mindjárt a szerkesztőségbe, s nagy büszkeséggel kijelenté, hogy micsoda pompás, dicső egy szó ez! Se nem Nyugtatvány, se nem Nyugtató, hanem a szép, egyszerű, rövid Nyugta!

A szerkesztőség bölesen elhallgatta a lelkes férfiú előtt az új szó születésének történetét, hanem megörülvén az elismerésnek, azontúl egy példányra sem pótolta oda a *tó*-t sem a *ványt*; így honosodott aztán meg a Nyugta szó, mely maig is él, s úgy hónapok elsején olyan örömet okoz azoknak, a kik kiállítják.

A PESTI VÁSÁROK JUBILEUMA.

Magyarországgazdasági történetének egyik fontosabb napja 1694 márczius 12-dike. Kétszáz évvel ezelőtt, ezen a napon adta II. Lipót Pest városának azt a jogot, hogy minden esztendőben négy országos vásárt tarthasson, és pedig József- és Medárd-napkor, János fejevételének napján, meg Lipót-napkor.

A kereskedelem főtevézői a régi időkben a vásárok voltak s e tekintetben kiváló szerep jutott a pesti vásároknak, melyeknek időnként világherkedelmi fontosságuk volt. Kereskedelmünk, illetőleg vásáraink története az Árpádok korába vihető vissza. Budapest első kereskedői izmaeliták voltak, a kiknek állítólag még Taksony fejedelem ajándékozta Pest várát, mely a kereskedelem névén nagyon alkalmas hely volt. Szent István alatt, a ki örömet édesgette országába az idegeneket, az izmaeliták már osztozkodni voltak kénytelenek más idegenekkel s azontúl együtt voltak közvetítői a pesti piaczon a külföldi kereskedelemlnek. Pest abban az időben kereskedelem dolgában már túlszárnyalta az ország többi városait, kivéven Esztergomot, meg Pozsonyt. E kiterjedt kereskedelem mellett is még mindig erősen tartotta magát az ó-korból származó előítélet, mely a sáfárokat megvetett kasznak nézte.

Ez a fölfogás azonban egy csöppet sem zavarta a kereskedőket, a kik a város életét elemelt képeztek s néha túlságos nagy hasznót iparkodtak húzni kedvező gazdasági helyzetükből.

I. Béla idejében például olyan busz jövedelmet harcosoltak össze, hogy a király kénytelen volt a mérlegeket szabályozni. Egyes uralkodók pénzbeli szükségai lassanként a királyi jövedelmeket is zsidók kezébe juttatták s ezzel roppant befolyást engedtek nekik a nem pénzügyi ügyekben is.

A tatárok pusztításai alkalmával Pest, mely akkor úgy látszik kereskedelmi virágzásának tetőpontján álló, jól megerősített izmaelita gyarmat volt, erős ellentállás után elfoglalván, elvesztette szabadalma. IV. Béla király 1244-ben kibocsátott szabadalmlevelében megengedte a pestieknek, hogy naponként tarthatnak vásárt s ezáltal a kereskedelem forgalmát nagyon élénkítette. Természetesen ebből a polgároknak is meg volt a hasznuk; de azért anyagi helyzetük mégis folyton változott. Így például I. Lajos idejében oly szegények voltak, hogy a király a pesti adósnak moratoriumot adott. Zsigmond király idejében ismét a zsidók kezében volt a kereskedelem. A király nagyon sokszor fordult a kalmárok erszényéhez, a mi természetesen nem ingyen történt, hanem különféle kiváltságokat kamatozott a hitelezőknek. Zsigmond uralkodása idejében Pesten két országos vásár volt: Szent Péter vértanú napján április, 29-én,

meg Vasas Szent Péterkor, augusztus 1-én. Zsigmond fölmentette a szolgálatra kész sáfárokat a királyi vámok fizetésének kötelezettsége alól; másik fontos kedvezmény volt, hogy megtiltotta Pesten az idegen bornak eladását. Ebben a korban különösen a lókereskedés lendült föl nagyon. Van adat arra, hogy a lovakat istállószámra árulták tíz loval kétszáz forintért. Persze akkor a pénznek más értéke volt, mint ma.

Az izmaelitákon és a zidókon kívül a görögök üztek nagy haszonnal a kereskedést, különösen Mária Terézia idejében; csak hogy ezek a jó urak pár év alatt megdagodván, haza vitték nyereségüket, míg a királyné meg nem hagyta nekik, hogy polgárjogot szerezzenek. Másik nagy csapás volt e korszakban hazai kereskedelmünkre nézve a bécsi Commercien-Rath gyámkodása. Bécsben ekkor már javában dühöngött a féltékenység és irigység Magyarország ellen, s első sorban közigazdasági téren iparkodtak bennünket erőltetni; ezt úgy vélték legkönnyebben elérhetőnek, ha minket kizárólag nyers-termelésre szorítanak, az örökös tartományok gyári iparát pedig fejlesztik.

Közigazdaságunknak a Lajthán-túliak által való kaján szipolyozása II. József alatt érte el tetőpontját, s a császár pártolója volt ezen törekvéseknek. Az ország alkotmányát, hagyományát semmibe sem vevő uralkodó Magyarországot Ausztria gyarmatává szerezte volna törpíteni, tiltó vámrendszerrel elejét akarta venni az osztrák tartományokban gyártott cizkékkel való versenyzésnek. Abban az időben úgy a nyilvános helyeken, mint magánházakban, nagyban járta a kártya, a mariandli, még pedig meglehetősen nagy összegekben. Sokszor egész esztendei házbéret eljátszotta a városi polgár, vagy egész évi termését rakta kártyára a földbirtokos egy-egy estvén. Ilyenkor mindig kéznél volt egy-egy jólelkű üzér, a ki a megszorult játékosok jó biztosíték mellett szívesen kisegítette kisebb-nagyobb családnyögő kölcsönrel. A földbirtokostól potom áron vették meg természet s kiskorú nemes ifjú uraknak is szívesen szereztek kölcsön fejében többé-kevésbé értékesíthető portékákat, esetleg ékszerket. A mai pénz-ügynököknek tehát, kik zsebeikben tartott kitöltött váltókkal lesik a kártyaszatkolnál vagy más mulatságoknak áldozataikat, szintén megváltak az elődök.

II. Lipótnak 1694 márczius 12-éről kelt diplomája forduló pontot jelent Pestnek s ezzel együtt az országunk kereskedelmében. Az általa biztosított kiváltságokon kívül nagyot lendített kereskedelmünkön I. Napoleon, ki a szárazföld kikötőit elzárta az angol hajók elől, a minek következtében a kelet gyarmatáru Pesten át kerültek az európai nagy városok piacaira. Ez a közvetítő kereskedés nagyon hasznos volt Pest város polgárainak anyagi helyzetére. A tulajdonképeni magyar kereskedés hajnalra a köztük, osztrák építésével, a folyami hajózás fejlődésével s a magyar kereskedelmi társaság megalakulásával kezdett derengeni, s igazi virágzásnak a közteljesítés behozatalával indult, mikor a kereskedők vállairól levették a túlságos adók terhet, melyet addig — úgy szólván — egyedül voltak kénytelenek viselni.

Ettől az időtől kezdve vesztették el nagyobb fontosságunkat az időszakos kereskedés tényezői, az országos vásárok.

Pestnek híres vásárteréről (a mai Erzsébet tér) lassanként eltűnt a nomád élet s megszűnt a népvándorlás, mely a pesti vásárokat külföldön is oly híresekké tette, hogy néha húszezernél több idegen is töltött el. Az országos vásárok 14 napig tartottak, s minden vásár a tulajdonképeni vásárnapot megelőző hétfőn kezdődött. Kereskedők, házalók, kézművesek, adó-vevő zsidók, földművesek tízenégy- tizenöt ezer szekérral jöttek egy-egy vásárra s a vásártól elkezdvé az Ország-úton, meg a Kerepesi-úton állított sűrű sátorokban árulták portékáikat. Legnagyobb keletjük a lábbelieknek volt; a cizmadiaik rendszeren húszezer pár cizmát adtak el egy pesti vásáron.

A vásárosok helyét lassanként rendes, bejegyzett kereskedők foglalták el. Így a század elején 94 nagykereskedő, 50 fűszeres, 25 rövidárú, 15 posztókereskedő, 12 vászonkereskedő, 40 divatárú, 6 illatszerezés, 25 vaskereskedő, 7 papírkereskedő, 15 sajtos, 7 bor-nagykereskedő, 17 káposztavágó, 246 keresztény és 12 zsidó szatócs, 6 keresztény és 25 zsidó zsidárú, 52 dohánykereskedő, 31 lisztes, 3 lócsiszár és 9

Dahomeji benszülött étkezés közben.

könyvkereskedő volt Pesten. E kereskedők közvetítésével a gyapjú, búza, rozs, árpa, zab, stb. addig hallatlan áron kelt el. A természetők annyi pénzt kaptak árúikért, hogy egyéb gyűmölcsötözött mód híján palotákat építettek Pesten; a jómódú polgárok sem akartak mögöttük maradni s olyan építkezéket kezdtek lábra, hogy a városnak egy évtized alatt egészen megváltozott a külseje.

Ettől az időtől kezdve emelkedett a hetivásárok fontossága is. Pesten eleitől fogva kedden és pénteken volt hetivásár. A legelőnkebb piac a város háztéren volt, hol a zöldségek kofák anyáiktól öröklött gorombasággal árúlgatták a zöldséget, gyümölcsöt, hüvelyes veteményeket, paprikát s más, piaci kosárba való holmit. Szomszédságukban a kenyérsütő asszonyok előtt garmadákban állott a kenyér. A baromfi-vásár a Dunaparton volt a görög templom előtt, a hol a vidéki koszik százával állottak s közleltek egy-egy szűk utcát alkottak. Nevezetes, hogy ott olázkodott a legtöbb zsebmetsző. A halvásár a mai Hal-téren ütötték fel sátraikat. Természetesen az élelmi piaczokon volt a legnagyobb sürgés-forgás. A piaci árak folyton változtak. Sokszor majdnem ajándékba adták azt, a mit más alkalommal méregdrágán kellett megfizetni. Az egyes élelmi cizkék árai a század elején a következők voltak:

Egy mérő búza öt forint; egy szak krumpli negyvenhat krajczár; egy pár csirke harminczhat kr; huszonkét tojás huszonégy kr; egy iteze tej öt kr; egy iteze bor nyolcz kr; egy pohár sör hat kr; egy iteze pálinka tizenkilencz kr; egy mázsa finom liszt hét frt harminczhat kr; a feketé liszt pedig két forint harminczhat

Dahomeji amazon béke idején.

kr. volt; egy kenyéret huszonégy kr-ért árultak, egy font vaját huszonhat kr-ért.

A mi az élelmi cizkék minőségét illeti, abban az időben sem idegenkedtek az emberek a hamisítástól, hogy így minél nagyobb hasznót húzzanak. Így például nagyon értettek a liszt súlyának fokozásához s e végből a búzát örlés előtt alaposan megnevésztették. A vaját sáfránnyal festették, az uborkát rézkondorokban főzték meg, s nem sajnálták az ezettől a részgálicot sem. A kenyér téstájába hamuzsirt, meg timsót kevertek, a tejsze sok vizet öntöttek s lisztest habartak beleje, hogy meg ne savanyodjék. A sört vízzel szaporították, a borygártáshoz gálicot, ólomcukrot s más ilyen szereket használtak.

A hásvárak a következők voltak: marhahús fontja 8 krajczár, a boryhúsé és a disznóhúsé 12 krajczár. Egy boryhús hat forintért lehetett kapni, birkahús pedig három forintért vesztegettek. A disznózsír fontja 26 krajczár volt. Külön marhavásárt minden szerdán tartottak az Orczykert előtt.

A cizmadiaik a Kötő-utcában függesztették ki hosszú póznákon készítményeiket; egy pár cizmát hat forintért vesztegettek. Állványaik előtt a lakatosok terítették a földre szerszámait, hogy nyomban megvásalhassák az eladott cizmák sarkait; a lakatosokkal szemben pedig amadárkereskedők állottak el az utatkalitkáikkal. A molnárok a plébánia-templom s a piaristák épülete közt árulták a lisztet, a plébánia túl oldalán pedig a hentesek és mészárosok stand-jai állottak. A Rózsá-téren a fésűsök ütötték föl sátorfájukat. A rőföskereskedők a Keeksméti-utczába szorultak. A gabonás szekerek az evangélikus templomtól kezdve az Ország-úton foglaltak állást, a szénás szekerek pedig a Szénatéren sorakoztak.

A hetivásárokra már a megelőző napokon tödultak a főváros környékéről való parasztok s egyes vasárnapokon ezernél több kocsi állott a fogadók udvarain, vagy a piaczokon. A város rohamos fejlődésével a hetivásárok sokat vesztettek eredetiségükből; s a vásárcsarnokok fölépülése után pedig már ezeknek is egészen rendes kereskedelmi jellegük lesz.

PÁRTÉNYI JÓZSEF.

DAHOMEJBŐL.

Eredeti tudósítás.

Utóbbi időben sokat beszéltek a hírlapok Európaszerte Dahomej szerezéséről, melylyel Franciaországnak rövid, de eléggé véres háborúja volt. Ezen hadjárat alkalmával magam is tagja levén a Dahomej ellen küldött francia hadseregnek, alkalmam nyílt Dahomej népét nemcsak a csatatéren, hanem otthonában is megismerem. A néppel való érintkezés közben szerzett tapasztalataimból érdekesnek vélek némelyeket a magyar olvasó közönség előtt is elmondani.

A dahomeji benszülött béke idején igen nyúlsvívi s annyira respektálja a fehér bőreket, hogy sokszor egyetlen európai egész benszülöttet megfutamíthat. De szinte hihetetlen, mennyire megváltoznak ez emberek, ha háborúra kerül a sor. Oly vakmerő, oly bátor harczosok, hogy sokért nem adtuk volna, ha sorainkban láttuk volna őket. E mellett szép vonás bennük, hogy hűtlenségre nem igen bírhatók, nem vesztegethetők meg.

Hogy béke idején mennyire gyáva legények a dahomejiek, azt legjobban jellemezhetem a következő kis eset elmondásával.

Midőn egyik hadjáratunk után Dahomej területén ismét béke volt, csapatainkat Kotonu és Porto-Novo felé vezényelték; ekkor alkalmam nyílt, hogy a benszülötték állapotait, család életét közelebbről is megismerhessem. Csekély gyógyászati ismereteimet a benszülötték gyógyítására használtam föl, s minthogy nem egyet sikerült a haláltól megmentenem, csakhamar igen népszerű emberré lettem közöttük.

Egyszer jókor reggel e szavakkal rohant be hozzám a benszülötték rendőrbiztosa: «Segíts, segíts! nagy baj van!» Azonnal elisttem vele. Csakhamar nagy lármá, káromkodás hallatszott.

Pollák M. Leó, a dahomeji idegen legió magyar tagja.

Egy nagy csapat benszülött «fejtörő»-vel («casse tête») s fegyverrel ütötte-verte egymást. A mint megpillantották nagy «matraque» botomat, azonnal szétugrottak s csak a sebesültek maradtak a veredek helyén. Bekötöttem sebeiüket, s megtudakoztam a veredek okát. Ezt így adták elő.

Mielőtt a dahomeji háború megkezdődött, a benszülötték valami csekély összegért a laptokra (fekete tengerészek) bizták feleségeiket, s így ezek voltak az asszonyokért felelősek. A szalmazveggyek saját keresményükből tartották fenn magukat. Fő keresetforrásuk katonáink ruháeműinek tisztítása volt. S ez nem is olyan rosz kereset. Egy közönséges vászon ingért fizetünk nekik 5—6 soust, vagy is 10—12 krajczárt s így egy dahomeji mosóné könnyen megkeresett naponta 12—16 frankot. De mikor a csapatok távolabbra vonultak, a szegény asszony-népnek nem volt keresete, s így sokan megtették azt, a mi egyebütt sem épen szokatlan, hogy a katonák után szöktek s nem is tértek vissza többé. Mikor aztán a benszülötték haza tértek, hűlt helye volt az asszonyoknak. A cserben maradt férjek nem a mi katonáinkon boszultak meg magukat, hanem a laptokon, a kik felelősek voltak az asszonyokért.

Hogy a benszülötték úgy félnek az európai-tól, az abból magyarázható, hogy vallásuk tanítja őket arra. A civilizálás itt igen nagy akadályokra talál épen a fanatikus vallásban. A benszülötték nagy része, ha enged is a tértésnek, ezt csak hiúságból teszi, hogy a többenél különbnek tarthassa magát, s hogy hasznót húzzon belőle. Régi szokásaikat azonban így sem hagyják el.

Dahomeji fiatalok ünneplő ruhában.

Egy alkalommal sok hivatás után elfogadtam egy előkelő bensülött család meghívását s elmentem hozzájuk ebédre. Miután ki-ki elfoglalta helyét, — természetesen a földön, — megkínáltak «bételle»-vel (egy dió-faj), melynek igen keserű khinin íze van. Azután egy nagy fekete tálat hoztak, ez volt a lakoma-tál. A tálban húsféle volt, s vártam, hogy majd csak adnak valamit, a mivel az ételt kiszedhessem. Ezt azonban ők fölöslegesnek tartják. Az udvariasággal nem igen törődve, egymás után nyúltak piszkos, olajos kezükkel a tálba. Végre, hogy szokásuk szerint cselekedjem, én is belenyúltam a tálba; de a mint megláttam a kezemből levő darab húst, melynek gyermek-kéz alakja volt, undorodva kiejtettem azt kezemből. A kedves házigazda nem sejtette, hogy mi lelt, maga is zavarba jött. De csakhamar megértette ijedségem okát. Egyszerre az egész család nagyot nevetett, s értészemre adottak, hogy tiszteletemre majomhúst tálatlak föl.

A magammal hozott kép-gyűjteményből hármatot mutatok be ez alkalommal olvasóimnak. Az egyik kép egy bensülöttet ábrázol, a mint ebédjét költi el.

A másik kép a híres amazónok egyikének arcképe.

Az amazónok nő-katonák, kik Behanzin királynak testőrségül szolgáltak. Válogatott, szép, erős asszonyok ezek, kik háború idején a legvakmerőbb tettekre is képesek. 1892. okt. 5-én a pogettai ütközethet, a hol Behanzin személyesen vezette a csapatait, mintegy 2—300 amazón maradt a csataterén.

A bemutatott kép egy hadjárat utáni amazón ábrázol, a ki lemondott a harcziás életmódról s ismét jó gazdasszony lett, de még mindig megtartotta a «bonnet des amazones», vagyis amazón fejkötőt, a mely előkelő rangot biztosít neki.

A dahomejiek 13—14 éves korukban a marabonnal körülméltetik fiú-gyermeküket. Ez ünnep Dahomejben. Agyermekeket a műtét után elrejtik, s ha felgyógyultak, ünneplő ruhában házról-házra járnak velők s úgy mulatnak. Mulatságuk abban áll, hogy tánczolniak, míg csak le nem itták magukat a sárga földig.

POLLÁK M. LEO.

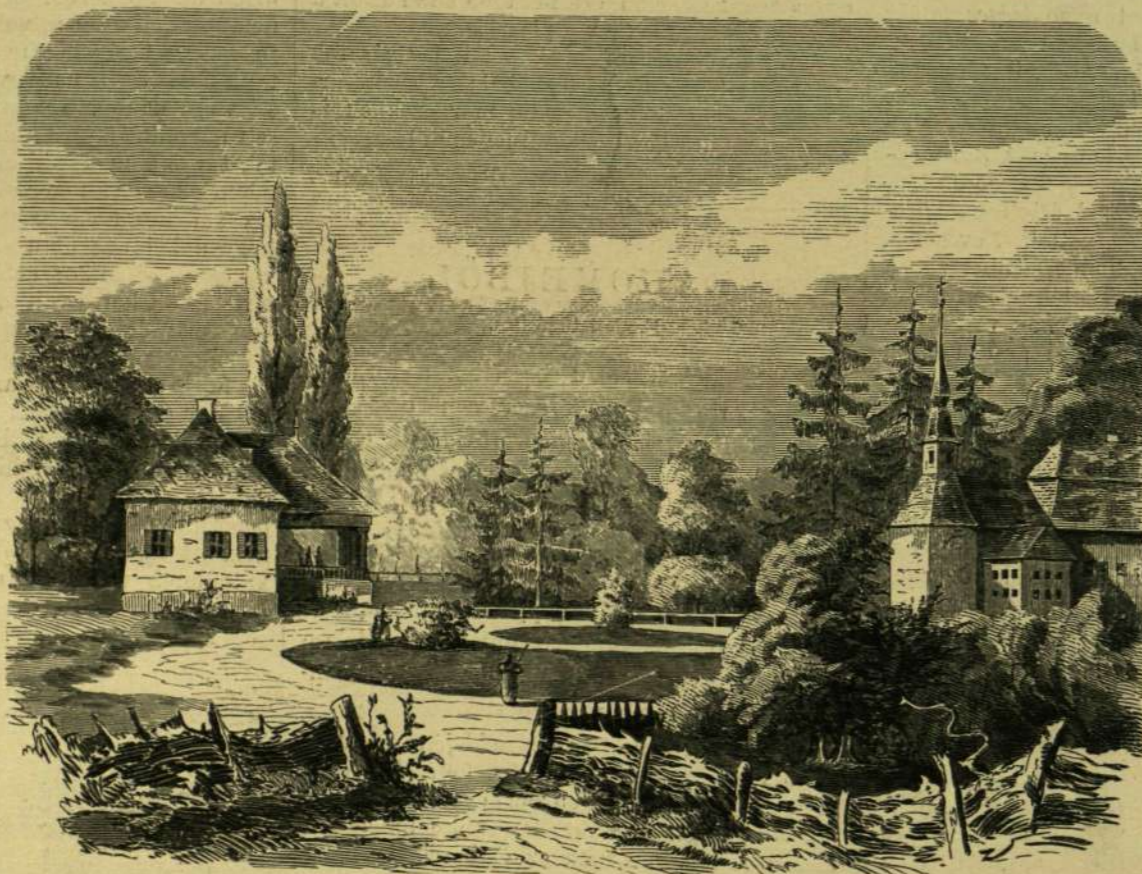
A fenti közlemény írója Pollák M. Leo, hazánkba, a francia «Légion étrangère» tiszt-helyettese, a ki kilencz évet töltött az idegen légioval Afrikában, számos csatában véve részt, most pedig egy havi szabadságát szülővárosában, Budapesten tölti.

Pollák M. Leo 1862-ben született s tanulmányainak végeztével katonai pályára akart lépni, de gyöngye testalkata miatt nem vették föl hadseregünkbe. Pollák ekkor kiment Franciaországba, a hol Nancyban a «Légion étrangère»-nél jelentkezett felvételre. A sorozó bizottság elnöke nem akarta elhinni, hogy Pollák magyar ember, mert tökéletesen beszélt francziául. Miután 1884-ben aláírta az öt évre szóló szerződést, a II. idegen ezredhez osztották be Algériába. Innen a légio csapataival Geryvillebe, majd Thiaréthebe került, a hol két

évig harcolt a bensülött arabok ellen. 1886-ban Tonkingba küldötték csapatát, hol három évet csatáztak az anamiakkal, khinaiakkal és piratokkal. Itt kapta meg Pollák a tonkingi ezüst érdemjelet. 1889-ben visszarendelték Pollákokat Saidába, a hol lázadás ütött ki; ott neveztek ki tiszthelyettesé. 1891-ben részt vett szudáni hadjáratban, melynek befejeztével a szudáni sereggel Dahomejbe került, a hol megmentette egy francia tüzérvárat, a miért a «Toffa» lovagi kitüntetést kapta. Ugyancsak őt tüntették ki a «La médaille militaire» és a Dahomej-érdemkereszttel is. Ezen háború befejeztével, midőn csapata Kotonuból ismét Saidába jutott,

BÁRÓ JÓSIKA MIKLÓS SZÜLŐHÁZA TORDÁN.

BÁRÓ JÓSIKA MIKLÓS LAKÁSA SZURDOKON.

az ezred elismeréskép külföldön tölthető szabadságot adott Polláknak, mit ő arra használt, hogy hazájának meglátogatására sietett. Szabadságának lejártakor újra Párisban kell jelentkeznie, honnan Saidába, s aztán Madagaskárra küldik.

EGYVELEG.

* A világitó-tornyok száma jelenleg a földgömbön 5925, melyből 3577 jut Európára. A legtöbb Angliában és az Egyesült-Államokban van.

* Megvásárolt gyermekek. Dél-Afrikában a matabele törzsnél az a sajátosság szokás uralkodik, hogy a szomszéd néger törzsekkel ellentétben a feleséget nem veszi meg a férj, hanem az az egybekelés után is a szülők tulajdona marad. Ha ezért a házasságból gyermekek származnak, a férj köteles

ezeket felesége atyjától megvenni s csak azután rendelkezik felettük.

* Berlinben jelenleg 8 ember van olyan, kinek bevallott évi jövedelme az egy millió márkát meghaladja, a leggazdagabb 3.330.000 márkát, azaz perceként 6 márkát költhetne el tetszése szerint s ebből az államnak 133.400 márkát adót fizet.

* Edisonról írják, hogy laboratóriumának fenntartása évenként mintegy 200.000 dollárba kerül. Eddig 400 találmányra van patense, de ez a szám folyvást szaporodik. Vagyona 3 millió dollárba becsülik. Edison maga igen mértékletes ember, sőt vegetarianus is, de naponként 20 szivart is elszív. A társaságot lehetőleg kerüli. Mindkét fulére siket, de látása igen éles és fáradhatatlan a munkában.

* A legkisebb pénz Portugáliában van forgalomban: a «3 reis» nevű apró pénz, mely a mi értékünk szerint egy krajczárnak körülbelül huszonötöd részét teszi.

* A legrégibb lovasuti kocsi kétségkívül Byrnes János Bostonban, ki az ottani Somerville-Avenue vonalon már 40 év óta szakadatlanul szolgál. E szolgálata alatt oly hosszú utat tett meg, melylyel legalább 25-ször megkerülhette volna a földet.

* Omnibusz-közlekedés Londonban. Az angolok óriási fővárosában évenként legalább 10 millió ember jár omnibuszon s az út hossza 32 kilométert tesz. A legnagyobb omnibusz-társaságnak ezer kocsija van 10 ezer lóval. A legtöbb omnibusz azonban csak a belvárosban jár, a tőlvölgy eső külvárosokba lovasutak vezetnek, melyek sinhossza 216 kilométer. Ezeket évenként 190 millió ember jár, a bevétel 20 millió korona. Egy ló átlag 19 kilométer utat tesz 3 óra alatt s 7 évnél tovább nem szolgál.

* Khinai udvariaság. A khinai nagyobb ünnepekre háromszor hívja meg vendégét. Első ízben két nappal a vendégség előtt, második ízben ugyanaznap reggel, hogy el ne feledje, s harmadik ízben egy órával a lakoma előtt, jelezni kívánván, hogy türelmetlenül várják őt.

* A híres Zemzem forrást újabbán kitzogatták, mivel méltán a kholera egyik fő-fészékének tartották. Ez a forrás Mekkában van s a mohamedán világ egyik főszentsége, mivel a rege szerint abból ittak Hagar és Ismael-asivatagban. Minden makkai zarándok ellátogat e forráshoz is, mely fölé már a régi időkben mecesetmárvány falakat építettek.

* A felhőből oltják szomjukat a sarkvidéki tengeri madarak, mivel a sós tengervíz nekik sem jó inni. Igen gyakran tapasztalták, hogy a felhők felé tömegesen repülnek s a lehulló esőt csőrükkel felfogják. Állítólag több

hétig is képesek víz nélkül élni; rendszeren azonban a forrásokat keresik föl s azokból isznak.

* Az angol kőszénbányászok a múlt évben 16 hétig nem dolgoztak, mely hosszu szünetelés leginkább a napiberek kérdésének ellentétlen volta idézte elő. Az ebből támadt kárt 825 millió frankra becsülik. Ezen összegből 450 milliót vesztek maguk a munkások és a bányászattal összeköttetésben lévő iparosok, 330 milliót pedig a kőszén árának emelkedése folytán a fogyasztó közönség.

* Tollakkal jó napvilágra tojásából a talagalla nevű ausztráliai madár, sőt tapasztalták azt is, hogy a pelyheit már a tojásban levedli. A talagalla nem maga költi ki a tojásait, hanem rendszeren rothadni kezdő gaz közé tojik, hol a meleg magától kikölti a madárakat; más ehhez hasonló eset a mai madárvilágban nincs.

ABBAZIA ÉJSZAK FELŐL.

ABBAZIA.

A Quarnero-öböl partján, Fiume átelében fekvő Abbaziát, melyet védett helyzete a Monte-Maggiore nyulványának tövében, tengerparti fekvése, szép kertjei, örökzöld téli növényzete, gyönyörű babér-erdeje s némileg enyhébb éghajlata gyorsan híre kapott tengeri fürdőhelyülétek, legújabbán királyunk és a német uralkodó-család látogatták meg.

Ha a mesés gyorsasággal és fényvel felépült telepet szemügyre vesszük, majdnem hihetetlennek tetszik, hogy a mai Abbazia ez előtt ötven évvel mindössze egy romba dől, ódonszerű klastromból és néhány tengerparti halász-kunyhóból állott. 1844-ben Scarpa fumei kereskedő véletlenül Voloscából Abbaziába vetődván, a vidék festői szépsége annyira meglepte, hogy a terület nagyobb részét megvásárolván, a régi klastrom: «Abbazia San Giacomo al Palo» helyén a Villa Angiolinának elnevezett nyaralót építtette.

Azóta a Villa Angiolina, valamint a nem kevésbé kies Villa Amalia, sőt majdnem az egész Abbazia a déli vasúttársulat tulajdonába ment át, melynek hathatós közreműködése mellett több elsőrangú szálloda, villák, tengerparti fürdőház, meleg fürdők, valamint egy vizgyógyintézetű telep épült. Mig az Adriai-tenger part-melléke gyakran sokat szenved a bórának nevezett északi szélről, Abbaziát ezen bajtól némileg megóvják a Dinári havasok kiszögelsei, valamint a Monte-Maggiore. Ez alkalommal között képeink közül az egyik Abbaziát mutatja, éjszaka felől nézve s látható rajta az egész fürdőtelep, mely palotáknak is beillő villák szakadatlan sorából áll. Másik képünk az Amália-villát mutatja, hol a német császárné szállva volt abbaziai tartózkodása alatt.

NEGYVEN ÉV.

1854 április 24.

Boldog ifjukur emléke sugárzóza be királyi párunk szívében még ma is azt a napot, mely e sorok fölött áll, s visszarágadják emlékeztüket oda, a Traun-völgy bájos ölébe, hol 40 évvel ezelőtt a hit ünnepélyes esküszava elhangzott, megpecsételő a frigyet, melyet I. Ferenc József és Erzsébet királyné ott kötöttek egy egész életre kibató vonalozással. Nem is csoda, ha a kedves emlékek el nem múló varázsa még ma is oly kedvelté teszi Ischlt, hogy a király ott tölti legszívesebben az államügyektől fennmaradó szabad idejét.

1853 augusztus 16-án történt, hogy ő felsége Ischlibe rándult, mint mindenki hitte, azért, hogy a hónapot családi körben töltsen el. A bajor hercegnő bájos leányaival ekkor már több nap

Elhagyva pedig a templomot, megpillantotta O'Donnel gróft s vidáman intett feléje: — «No, igazán köszönöm önnek, hogy életemet megmentette.» (Tudniillik Libényi későtől). Egyszermind parancsot adott első komornyikjának, Legrenzinek, ki már több ízben kitünt építészeti ügyességével, hogy az ischli villát legrövidebb idő alatt, az esketés napjáig, 1854 ápriliájig, alakítsa át. Senki sem hitte, hogy Legrenzi a földadatnak ily rövid idő alatt eleget tehessen, annyival kevésbbé, mert a puha talaj nagy nehézségeket okozott. Mindamellett Legrenzi a kiszabott időre teljesen elkészült munkájával.

A fejedelmi villa az Ischl balpartján egy magaslaton, nagyszerű park közepette emelkedik. Homlokzata komoly, de díszes stílyben épült, a park felőli homlokzat bájosan megkapó. Emelet-magasságban nyúlik el a hosszú homlokzat, két szögleten szárnyak szökkelnek ki belőle, az emeleten nagy ablak nélkül, a földszinten oszlopos ajtó vezet a parkba. A két szárny között egy közép épület van, melyet amazokkal egy nyílt oszlopos folyosó köt össze. Az emeleten nagy szalon van öt magas ablakkal, előtte széles tornác, mely oszlopokon nyugszik: ezek, valamint a tornác maga, sűrűn be vannak folyondárral futtatva. A szalon előszét alacsony háromszögletes tető fűdi s a magasabb közep-traktushoz csatlakozik, mely esücsfödelével az egész fölött kiemelkedik, ehhez jobbról-balról két kisebb szárny sorakozik. A fő-traktus tetőzete kergfejekkel van díszítve. A homlokzat előtti terrász a park felől gyönyörű. A főépületből elragadó kilátás nyílik a bájos környékre s háttérben az óriás hegyekre. Itt jegyezte el I. Ferenc József bájos menyasszonyát.

De az ünnepélyes szertartás mégsem itt, hanem a bécsi Augustinus-templomban ment végbe, fejedelmi fényvel. A tiszta boldogságot, mely az uralkodó lelket eltöltötte, semmi sem árulta el jobban, mint egy igénytelen kis esemény, melynek színhelye a Goloonda fényében ragyogó trónterem volt.

Erzsébet trónon ült ifjú férje jobbán, arany himzésű vankoson nyugtatott balkezt s sorban előre lépő hölgyeknek csókra nyujtva. A terem zsúfolásig volt tömve; néhány háttérbe szorult ifjú tiszt, hogy a bájos menyasszonyt láthassa, arra a bizonyára hallatlan etikett-sértésre vete-medett, hogy mint egy vezényszóra ellepte az állványokat, fölállt a székekre, folkuszott a márványoszlopok magas talapatára s onnan csodálta a sugárzó szép fejedelmi nőt az uralkodó mellett. Az udvarmester hamar észrevette a támadt rendetlenséget s már szigorúan összeránczolt szemöldökkel közeledett, a mikor szerencsére a boldog menyasszony is megpillantotta ezt az udvari szertartásnál bizonyára szokatlan látványt, de megtöredése feszelen mosoly derüjébe olvad, miközben a császárt is figyelmeztette, ki nyájias intéssel adott parancsot, hogy ne háborgassák az önfeledt hadfiakat.

Hosszú, sok örömmel és búval teljes 40 év

AZ AMÁLIA-VILLA ABBAZIÁBAN.

A Pénzügyi Közlöny

betűsoros tárgymutatója.

Az 1874—1892. év végéig megjelent azon rendeletek és utasításokról, melyek a kir. adóhivatalok, pénzügyigazgatóságok, számvévi osztályok, pénzügyőrség és a községi adógyűjtés körébe tartoznak.

Összeállította
Mátéffy Domokos.
m. kir. adóhiv. segéd.

Ára fizve 40 krajczár.

Magyar csődtörvény

1881: XVII. törvénycikk.

Az összehasonlító jogtudomány igényeire való tekintettel.

Irta
Dr. Herczegh Mihály

budapesti egyet. ny. r. tanár.

— Második bővített kiadás. —

Ára fizve 4 frt.

A bélyeg- és jogilletéki szabályok betűsoros tára.

1850. évtől 1892. év december végéig terjedő időben megjelent törvény, rendelet és döntvényekre nézve, különös tekintettel a még érvényben lévő tételekre.

Összeállította:
Horinka Rikárd.

Bíróságok, törvényhatóságok, hivatalok, egyházak, kir. közjegyzők, ügyvédek, községek, pénzintézetek és magánosok használatára.

Ára fizve 4 forint.

GANZ ÉS TÁRSA

VASÖNTŐ- ÉS GÉPGYÁR-RÉSZV.-TÁRSULAT BUDAPEST.

Ajánlanak mindennemű vas-, acél- és fémöntvényeket építkezési és gépészeti célokra vizvezető csöveket, szivattyúkat, lecsapoló és öntöző-zsilipet, készülékeket a belvizek leeresztésére. — A helyi viszonyok szerint szerkesztett turbinákat, órlöhengereket kéregöntetű hengerekkel és malomberendezési cikkekkel. — Zsilipeket bármily nagyságban és bármily rendszer szerint. — Alagcsöveket, zárkészülékeket, cső- és kapu-zsilipekhez, czölöpverő gépeket, anyagszállító kocsikat. — Álló vagy fekvő gázmotorok egy vagy két hengerrel és mindennemű zúzógépek.

5619 5732 132. sz.

FÉLIX-FÜRDŐ

Nagyvárad mellett.

Kényelmes közlekedés. Vasuton Nagyváradtól fél óra, kocsin egy óra távolság. Naponta május—aug. havakban 10 vonat, vasár- és ünnepnapokon 14 vonat közlekedik Nagyváradra. Május 1-től az új állomás a fürdőteleptől 200 lépésre van. Az európai hírű + 49° C. termő zetes hévíz javulva van mindennemű idült bőrbetegségekre, köztük a csontfájalmak, máj, lép és mirigy-dagalmak, szárazság és vörösség, vesze, hólyag és aranyér-bántalmak, esztéris és széknelvadások, néki- rendetlen és elmaradt havi baj, a gyomornak hurutos állapota mellett. Állandó fürdő-örvösök dr. Gosz Albert és dr. Schiff Ernő. A különböző ivóvíz szerint berendezett nagy számú szobák napi ára 80 krtól 3 frt-ig váltakozik. — Gyógyterem hirlapokkal, zongora és tekeasztallal. — Terrazok szép kilátással. — Étterem, setalyok a fürdőtelepen és az őserdőben. Az erdőben tekepálya. — Hat tükörfürdő, család és kádfürdőkön kívül legújában moorfürdők is lettek rendezve. — Állandó kintő zenekar. Kívánatra prospektust küld a fürdőkezelőség.

BALATON-FÜRED

5732

Zalamegyében, Magyarország. — Posta, távirtda helyben. Fürdőidény kezdete május 27-től szeptember végéig.

De azon gyenge fűlők és mellbetegek, kik B.-Fürdő kedvező klimatját előbb használni akarják, május 13-tól szivesen láttnak el — meleg fürdők kivételével — minden kenyelemmel. Tiszta ózidon, nyhe, egyenletes tóparti levegő; égvényes, sós, szén-savas, vasas források; juhsavó, tej, szőlő-masszage gyógymód; szénsavas meleg pezsgő és szénsavas hideg fürdők, gőzfürdő, zuhanyok, balaton-tavi hideg fürdők és uszodák, orvosi tekintélyek által igen ajánlva: vérszegénység, görvly, gümőkör, csúsz, köszvény, légzőszervek hurutos bántalmái, rekedtség, vérképesség, bélihurut, máj- és lépvérbőség, női bajok és idegbántalmakban.

Élsőrangú fürdőintézet.

Hegyektől védett gyönyörű fekvés, díszes és czélszerű berendezés, gyógyterem, sétacsarnok, árnyékos sétányok, lombos park, feyves liget, tereze, szini előadások, hetenkint táncmulatság, élvezetes kirándulások, sétacsarnokakázás. — Elegáns lakások az Erzsébet, Klotild udvarokban és a Grand-Hotelban; csinos nyaralók. Jó és mérsékelt étkezés, table d'hotte, convert 1 frt 50 kr. A szobák ára 40 krtól 4 frt-ig, Junius 15-ig és augusztus 20-tól a saison végéig a lakások 30 százalékkal, az étkezés 20 százalékkal olcsóbb a Grand-Hotel éttermében. Vasuti állomás Siófok és Veszprém, Siófoktól gőzhajón 1 óra, Veszprémnél bérkocsin 1 és fél óra. Vasuti seasonsjegyek 33% százalékos kedvezményvel, menettérti jegyek — 3 napra — féláron kaphatók. Prospektusokkal ingyen szolgálunk. A fürdőintézet rendelő főorvosa Dr. Huray István. Lakásmegegrndelések — előleg mellett — Kovács Abel fürdőigazgatóhoz intézendők Balatonfüredre. Balatonfüredre ásványviz, mely mint étrndi víz is igen kedvelt, forráktára Edesokuty L. ásványviz-szállítónál Budapesten, Szemerey Jánosnál Veszprémbe és Birkmayer Lajosnál Székesfehérvárott. A fürdőigazgatóság.

Hirdetések felvétetnek a «Vasárnapi Ujság» kiadóhivatalában, Budapest, IV., Egyetem-utca 4. sz. a.

WALLA JÓZSEF

czementáru-gyára építési anyagok raktára

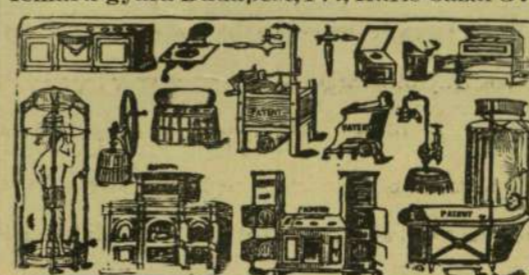
Budapest, VII. ker. Rottenbiller-utca 13. sz.

Vállalkozik: GRANITTERAZZO, BETONIROZÁSOK, CSATORNÁZÁSOK, SZÖKÖKUTAK, CZEMENT-LAPOK és MOZAIK LAPOKKALI KÖVEZÉSEK elkészítésére stb. Raktárt tart: KERAMIT LAPOK, KELHEIMI LAPOK, METTLACHI LAPOK, TERRACOTTA-ÁRUK, KÖFEDÉLPÉP, TŰZÁLLÓ TEGLÁK, KÉMÉNY RAKVÁNYOKBÓL stb.

Gyári raktára a gartenai Portland cement és vízhatlan mészgárnak. Nádforat, menyezett készítéshez (Stuccatur-Rohrgewebe).

VELOUTINE

BOROSS TESTVEREK

Készít csoportokban összeállított konyha- és háztartási szereket minden fém-, vas- és fatárgyakkal együtt 25—500 frtg. Egyedül e szakban Bécsben az osz. állami éremmel kitüntetett szab. szétrakható jégszekrények és fűthető fürdőkádakat, fagyaltgépek és fagyalt-tartályokat, sör- és bormérő asztalokat, pezsgető csapokat, sajtolt könyköket. Ujdonsgát Hordozható gőzfürdő. Amerikai fagyaltgép, szab. fűthető mosógépek. — Gyári főraktár Brunner és társától Bécsből. Alpacca, alpaccacisztát, packfont árúban. 5733

Corylopsis du Japon arcz-crème

Budapest, PETRI OTTÓ «Nádor-hoz» czimú. gyógyszerárban, Váci-körút 17. Gyár és szétkölés: SKRIBÁNEK RALMÁN Gyógyszerésznél, Babócsa (Somogy megye).

MATTONI FÉLE ERZSÉ-SÓS FÜRDŐ

Idény május 1-től szept. végéig.

Késérő források. Ivó és fürdőgyógymód. A gyógyhely fürdői, esetleg ivóforrásai kitünő eredményekkel alkalmazhatók: 1. Bármily okok folytán keletkezett lobos izzadmányoknál. 2. Női bajoknál, különösen metritis chronicánál; méh körüli és hasbirtályos után visszamaradt izzadmányoknál; a méhnek helyzetváltozások, nemkülönben daganatok által előidézett izgatottsági tüneteknél; hurutos állapotok és tisztulási zavaroknál stb. 3. Az albsai szervek bántalmainál: máj-bajok, szokványos székrekedés, stb. Zeirkórnál. 5. Köszvényeknél, stb. FÜRDŐ-ORVOS: DR. BRUCK JAKAB, az orsz. közegészségi tanács r. k. tagja. Egészséges felvés, fél órányira a fővárostól, kényelmes lakások, jó vendéglő, zene, kád- és márványfürdők, különféle zuhanykészülékekkel. — Rendes társasoksi-közlekedés. A kocsik állomási helye: Ferenc József-ter, a régi Lloyd-épület előtt. A gyógyhelyre vonatkozó bővebb felvilágosításal szivesen szolgál Mattoni és Wille Budapest.

KWIZDA-féle

2 arany, 13 ezüst érem. 9 dísz- és elismerő okmány.

KORNEUBURGI MARHA-TÁPPOR

lovak, szarvasmarha és juhok számára. Egész dobozzal 70 kr. Fél dobozzal 35 kr.

40 év óta a legtöbb itálálóban használatban, étvágyhiánytól, rossz emésztéstől, valamint tehennél a tej javítása s a tejelőképesség fokozása ezáltal.

Tessék a fentebb védjegyre nézni s a vételezni határozottan kifejezni KWIZDA-féle Korneuburgi marhatáppor.

Magyarországi főraktár: Török József gyógyszer. Budapest, Király-utca 12.

Migrén-pasztilák.

(Nem titkos szer.) Régóta jónak bizonyult, biztos szer migrén, fejfájás, neuralgia, INFLUENZA, nátha, meghűlések és hurutos torokbajok stb. ellen; ezen bajok mar 3—5 pasztillával álló adag bevétele után gyorsan gyógyulnak. — A pasztillák hatása gyors és biztos, mint azt számos elismerő irat bizonyítja. Egy doboz ára 95 kr., használati utasítás mellékelve van. Főraktár: Brady C. gyógyszerár. Kremier. Magyarország részére: 5632 Török József gyógyszer. Budapest, Király-u. 12.

„SIÓFOK” BALATON-FÜRDŐ

Posta- és távirtda-állomás. A déli vasuton Budapesttől 2 órányira.

Pompás hullámvérés, normentes levegő (a keleti s az adriai tengor fürdőt pótolja). Hatása kitünő, főleg nőknél, gyermekeknel s általában gyenge szervezeteknél.

Megnyilik: június hó 1-én.

Ujjonan épült kényelmes szállodák, a modern igényeknek megfelelően berendezett tágas szobákkal. Világos világítás, jó konyha, étkészés pensióban vagy étlap szerint. A szállodák vezetése Holzwarth György urra, a budapesti Continental (előbb Frohner) szálloda tulajdonosára bízottat, a ki e tereen kiváló szakérő. Kirándulások a Balaton egész partvidékére, evezősport, halászat, vadászat vízimadarakra és lövészeny. — Bővebb felvilágosítás nyerhető május közepéig a társulat budapesti irodájában (Mária Valéria-utca 13.), június 1-étől a társulat siófoki telepén, vagy az egész idény alatt Holzwarth György úrnál Budapesten Nádor-utca, Continental-szálló.

Kossuth Lajos temetése

czimmel a «Vasárnapi Ujság» kiadásában egy díszes kiállítású, 7 ivny terjedelmű füzet jelent meg, mely Kossuthra és főleg temetésére vonatkozó számos részletes leírást, 41 képet és két külön képmellékletet foglal magában. A füzet ára 30 kr. — E füzet tartalmának mintegy első része egy szintén hasonló díszes kiállítású másik füzet, mely

Kossuth Lajos emlékezete

czimmel a nagy hazafi halála alkalmából jelent meg ugyancsak a «Vasárnapi Ujság» kiadásában. Ez a füzet 8 ivny terjedelmű s Kossuth Lajos életére vonatkozó közleményeken kívül 45 képet foglal magában, melyek közül kettő külön képmelléklet. — Ennek a füzetnek az ára 40 kr.; tehát a kettő 70 kr. A két füzet együtt egész képet nyújt Kossuth Lajos életéről, haláláról és temetéséről. A két füzet úgy együtt, mint külön-külön is megrendelhető postautalvánnyal a «Vasárnapi Ujság» kiadó-hivatalában, Budapest, IV., Egyetem-utca 4. szám alatt.

Mellbajok, minden köhögés,

valamint a légző, a 1846 és a legújabb megfigyelései, légzési nehézségek, szájkellétség, asthma, elnyakodás, számarhurut, gőros köhögés, kaparó éres a torokban, kezdődő gümőkör leggyorsabban gyógyítható az évek óta legjobbnak ismert, orvosi előírás szerint készült és orvosok által ajánlott St-György tea (egy csomag 50 kr.) és a hozzá tartozó St-György hurutpor (egy doboz 50 kr.) segítségével. A siker már néhány nap mulva látható. Két csomagnál kevesebb nem küldik. Feltűn kldtve 20 krtól több. Valóban kapható a Szent-György gyógyszerárban, Bécs, V. Wimmergasse 33. Magyarországi főraktár: Budapest, Király-utca 12. Török József gyógyszerár.

UNICUM

szabadalmazott PERONOSPORA PERMETEZO

Az «Oleó» Könyvtár legújabb száma. 334. szám: Mindenféle népség. (Allehandia Folk.)

Irta: Hedenstjerna Alfréd. Fordította: Baján Miksa. Ára 30 kr.

335. szám: SAPPHO. Szomorújáték 5 felvonásban.

Irta: Grillparzer Ferenc. Fordította: Iván Jenő. Ára 30 kr.

336. szám: A háromszögű kalap

Irta: Alarcon Péter. Ford.: Haraszti Gyula. Ára 50 kr.

336. szám: A háromszögű kalap és más beszélek.

Irta: Alarcon Péter. Ford.: Haraszti Gyula. Ára 50 kr.

336. szám: A háromszögű kalap és más beszélek.

PARÁD

GYÓGYFÜRDŐ (HEVES VÁRMEGYÉBEN.)

Vasas-tímós-fürdővel, égvényes-kénes és vasas savanyúvíz-forrásokkal; hidegvíz-gyógyintézet.

Kiváló jó sikerrel használják: mindennemű női bajok, vérszegénység, sáhpőr, az emésztő szervek bántalmái, aranyér, idült csúsz és köszvény stb. ellen.

Évad megnyitás május 15-én. Május 15-től június 15-ig és aug. 20-tól az évad végéig a lakások 30%-kal olcsóbbak. Enyhe, pormentes hegyi légtér, kiterjedt és jókora tartott sétányok, gyönyörű park, főtől vidék, jóidőt-sétány, olvasó- és zongora terem, laevi tennis, sátp- és kényelműen berendezett lakások. Díszes étterem, 35 étkező. — Járó György vendéglés vezetése alatt Posta- és távirtda-állomás a fürdőtelepen.

Közlekedés: a fürdő csak 20 percznyi távolságra fekszik a Mátrai vasutvonal Parád nevű állomásától. A fürdő és vasuti állomás közt a közlekedés kényelmesebb omnibuszokkal tartatik. Ön Szállítás szomszédoknál 70 kr., bérlődők, rakasok díjbanként 10 kr. Később hirtőfogazat a vasuti állomásról csak a díjazott megegrndelésre küldetik, ára 2 frt. Fürdőorvos dr. Brém János. Lakás megegrndelés-ét elfogad és a fürdőre vonatkozó minden felvilágosításal készséggel szolgál a Fürdőigazgatóság.

Köszvény és csúszban szenvedőknek ezennel a legtöbb körökben Horgony-Pain-Expeller

elnevezés alatt dícsőrelőleg ismeretössé vált Tind. Capsci comp. ajánlólóg legyen emlékeztetve hozva. Ezen népszerű hátszer 25 óta, mint legmegbizhatóbb fájdalomcsillapító bedörzésölés ismeretes és mindnyájuk által, a kik használták igen kedvelték, úgy hogy további különös ajánlásra nem szorul. Úvege 40 kr., 70 kr. vagy 1 f. 20 krnyi áron a legtöbb gyógyszerárban kapható. Azonban a «Horgony»-védjegyre ügyelendő, mert csak a vörös horgonyval ellátott üvegek valódnak. Ha a valódi Pain-Expeller helyben nem volna kapható, akkor forduljunk a gyártók gyógyszerárához: Richter gyógyszerárta az arany orszázlánhoz Prágában vagy Török József gyógyszerárhoz Budapest.

BUDAPESTI CZÉGEK.

TALÁLTMÁNYOK szabadalmazását esközi mind. államban
Réthy János
nemzetközi mérnöki és szabadalmi irodája,
Budapest, Erzsébet-körút 2. sz. (népszínház
mellett, Legrégibb szabad. iroda. — Telefon.

**A magyar ipar- és kereskedelmi bank
részvény-társaság váltóüzlete.**
Budapest, V., Nádor-utca 4.

Mint kitűnő tőkebefektetést ajánlja a magyar takarékpénztárak központi jelzálogbankja
4 1/2 százalékos adómentes zálogleveleit és
4 1/2 százalékos adómentes kamatoztatja,
melyek nála a mindenkori napi árfolyamon jutalékmentesen kaphatók.

Teljesít tőzsdéi megbízásokat, díjmentesen bevált szelvényeket, elfogad betéteket folyó- (cheque) számlára, pénztári jegyek vagy betéti könyvekre, s azokat 4 százalékos adómentesen kamatoztatja.

**Magyar ipar- és kereskedelmi bank
részvény-társaság váltóüzlete.**

FÖLDVÁRY IMRE
főfőidivat- és fémernemű-raktára.
BUDAPEST,
IV., Koronaherceg-utca 11. sz., a Pannónia mellett és
VIII., Kerepesi-út 9., a Pannónia mellett.

Villamvilágítás. — Telefon. — Árjegyzék bérmentve.
Cégem össze nem tévesztendő Földvári J. (Jakab) céggel.

Funkcionális
Nevelési
Szervezeti
Bontásait

Gerson Anna asszony
BUDAPEST,
Andrássy-út 21.
(főtelelet).

Buziás gyógyfürdő.

Ujjonnan berendezve, villamos világítás, szénsavas vasas források, női bántalmak, vészegénység, sápkór, vesefővénnyel, gyomor és bélhurut, idegbajok ellen kiváló orvosi tekintélyek által ajánlva, szénsavas vasas meleg perzső fürdő, láp-(mór)-fürdők, coloriator fürdők, hidegvíz-gyógyintézet, vasuti állomás Lugos és Temesvár az állomásra társas kocsik és magánfogatok vannak kiadva.
SCHOTTOLA ERNŐ gyógyfürdő-tulajdonos.

„Toronyórák“
palota, laktanya, gyári órákat,
villanyórákat,
legelőnyösebben rendez be
Mayer Károly L.
1-es magyar gőz-órágyára
Budapesten, VII., Kazinczy-u. 3.
Képes árjegyzék, költődjegyzék, bérmentve.

**A Magyar Asphalt
részvény-társaság**
Budapest, Andrássy-út 30
elvéllalja jótállás mellett
legelőnyösebben
asphalt-burkolatok
fektetését és
nedves lakások,
pinczék, stb. gyökere
szárasztatását.

Telefon.

kereskedelmi bank
felmondotta

Kertész Tódor
műipararu raktár
üzlethelyiségeit.

Most

alkalom nyílik 1000
meg 1000-féle cikk
olcsó bevásárlására.

VASÁRNAPI UJSÁG

18. SZÁM. 1894.

BUDAPEST, MÁJUS 6.

41. ÉVFOLYAM.

Előfizetési feltételek: VASÁRNAPI UJSÁG egész évre 12 frt
POLITIKAI UJDONSÁGOK együtt félre 6.

Csepén a VASÁRNAPI UJSÁG egész évre 8 frt
félre 4.

Csepén a POLITIKAI UJDONSÁGOK egész évre 5.
félre 2.50

Külföldi előfizetésekre a postaiag meghatározott viteldi is csatolandó.

FÖLDESZ L. 5675
puskaműves.

Budapest, IV., Muzeum-körút 3. sz.

Ajánlja dísan felszerelt raktárát, úgymint vadászfegyverek, Flobert és revolverek, épügy teljes vadász-felszerelések és tőtényeket.

Javítások pontosan és olcsón eszközöltetnek.

MAGYAR VASBUTOR-IPAR!

Kerti sátrak, padok, székek, betegek részére, beteg-kocsik a legújabb hygienikus tanrend szerint szerkesztve. — Szoba-closetek, gyermek-kocsik, sodrony-ágybetétek, ágyak, mosdó-asztalok, ruhatartók, úg vendéglők, kávéházak és kórházak teljes berendezése legnagyobb választékban és jutányos árak mellett kaphatók

Sichermann Henrik

vasbutor-raktárában,

Budapest, VI., Andrássy-út 36. sz.

Nagy képes árjegyzékek
kivánatra bérmentve és ingyen.

Eisenschiml és Wachtl

Budapest, Váci utca 12

Gyár: Bécs, Kaiserstrasse 62.

Legnagyobb raktár minlennemű fényképezési gépek és készülékekből.

Alapítva 1856. — Többször kitüntetve.

Árjegyzékek ingyen és bérmentve.

Uj! A fotografálás elemei. Ára 2 frt.

Hirdetések felvételnek

a Vasárnapi Ujság kiadó-hivatalában,
Budapest, IV., Egyetem-utca 4.

Szt.-Margitszigeti gyógyfürdőhely.

A szt.-margitszigeti 43.7° C. hővíz kitűnő eredménnyel használtatik mint fürdő vagy beleegzésre a következő kórelőlekek ellen: köszvény, csúsz, székák, idült kútegek, külsértések után fellépett izadmányok, görvölly és bujakór, máj-, gyomor-, bélbántalmak, idült székrekedés, hólyaghurut, női bántalmak, garat-, gége-, tüdőhurut, hűdés, idegbántalmak. Meglépő sikerrel használtatik a massage, villamos fürdő, hidegvíz és Kneipp-féle gyógyvíz. 135 hold sétakert, tiszta, pormentes levegő és 300 vendégszoba, társalgási és tekező-terem, posta, telefon, távirat, gyógyszerár és olcsó étkező. — Rendelő fürdőorvos: **Dr. Bauer Antal**, főbercegi udvari orvos. — Naponta **Katona- és országyzene**. Hajóközlekedés félóránként. Menetárái jegy: hétköznap 20 kr., vasár- és ünnepnap 40 kr., gyermekjegy 10 kr. Fürdőidény tartama: május 1-től október 1-ig. — A Szt.-Margitszigeti gyógyvíz, ugyszintén a szénsavval ellátott Szt.-Margitszigeti üdítő savanyvíz mindenkor frissen töltve kapható és mint legjobb és legelőnyösebb asztali ital és egészségtudó víz kitűnő sikerrel használtatik: gége-, garat-, tüdő- és hólyaghurut, köszvény, máj-, gyomor- és bélbántalmak ellen. — Árnyékú kávéházra bérmentve megkölvetik. — Megrendeléseket lakásokra, ugyszintén gyógyvízre és üdítő savanyvízre átvessz.

5746 a Szt.-Margitszigeti gyógyfürdő-felügyelőség Budapestén.

A „Franklin-Társulat“ kiadásában Budapestén megjelent és minden könyvkereskedésben kapható:

Magyar sommás eljárás és fizetési meghagyás.

1893. évi XVIII. és XIX. törvényekkel.

Az országgyűlési előmunkálatok felhasználásával

Irta
Dr. Herczegh Mihály
budapesti tud. egyetem ny. rend. tanára.
Ára füzve 3 frt 50 kr.

Magyar királyi államvasutak gépgyára.

Gőzeséplő-garniturák
Hengerkazános lokomobilok
Szalmakazalozó gépek
Gőz-kukoriczamorzsolók
Stibor-kőrfűrészek

mindig csak

a m. kir. államvasutak gépgyárának
vezérügynökségénél
Budapest, VIII., József-körút 41. sz. a.
rendelendők meg. 5472

Lápfürdők, aczélforrások!!!

„Buziás“ gyógyfürdő

hasznoló a Spaa, Pymont, Schwalbach és pywarthi aczélforrásokkal, kitűnő meleg és hideg vasaczel-fürdővel, moor- és ásványfürdőkkel, tükörfürdővel és uszodával. Hidegvíz-gyógyintézet és massage.

Ivókúra kitűnő eredménnyel vészegénység, idült gyomor- és bélhurut, homok-, kő- és vesebaj, méh- és hüvelyhurut, vérzési rendelleneségeknél, magtalanság, idegbetegség, bujakór, csúsz, köszvény és fejfájásoknál stb. Fürdő-idény május-október. „Buziás“ gyógyfürdő vasuti állomás: Temesvár vagy Lugos. — Társakocsik az állomásnál. Ismertetések kivánatra ingyen.

5745 Fürdőigazgatóság BUZIÁSA.

FROMMMER A. HERRMAN utóda
mag- és növénykereskedése. 5461

Fő-üzlet: V. Tükör-utca 5. sz. BUDAPEST. Fiók-üzlet: VI. Andrássy-ut 1. sz.

KLAMARIK JÁNOS NEGYVENÉVES JUBILEUMA.

A MAGYAR KÖZÉPISKOLÁK tanárai népes és díszes ünnepet rendeztek f. é. április 28-ikán Budapesten, Klamarik János vallás- és közoktatásügyi miniszteri tanácsos tiszteletére, azon alkalomból, hogy a magyar nevelés-oktatás szolgálatában a gymnáziumi tanári pályán kezdett, majd a miniszterium kebelében előbb osztálytanácsosi, később miniszteri tanácsosi minőségében folytatott buzgó működésének negyvenedik évét betöltötte.

Tisztelet-adás volt az az ünnepelés a tanárok részéről, kik valamint első sorban tapasztalják, úgy bizonyára illetékesen is ítélik meg a középiskolai ügyek ez idő szerinti vezetőjének mind munkásságát, mind érdemeit.

„Hogy a középiskolai törvény megalkotása óta mily munkát végeztünk, eseteljenek mások; de azt az egyet konstatálnom kell, hogy e tíz év alatt ethikai változásoknak kellett végbemeniök, mert ime ma először vannak együtt századokon át különváltva volt oly sok jellegű középiskoláink. Hozzá akarom azonban tenni: ez nem az én érdemem, ez boldogságom.“

E szavakkal végezte beszédét Klamarik János, a jubileumán elhangzott üdvözlésekre válaszolva. És csakugyan együtt voltak állami középiskolai tanárok, benézések, ciszter-czíták, prémontreiek, piaristák, reformátusok, ágostaiak, városiak, sőt még a szerb és román felekezeti tanárok is részt vettek aláírásaikkal az ünnepélyben.

Bár elég sokat munkálkodott az ünnepelt férfiú, hogy e lélekelő megítélésben az ő érdemeit is lásuk, de azért elfogadjuk szavait úgy, a mint mondotta; sőt készségesen elfogadjuk azt is, a mit Klamarik egyik pohárköszöntőjében mondott, hogy t. i. ezen ünnep nem az ő jubileuma, hanem az egész magyar tanárság ünnepe, mely a hazai tanároknak öszszetartozását dokumentálja. Elfogadjuk, mert nem a személy érdekel bennünket, hanem a tény, mint nagy munkának és tudatos tanügyi politikának elvitáztatlan eredménye.

Ez a fontossága van ez ünnepélynek. Az 1883. évi középiskolai törvény végrehajtásánál megértette feladatát a kormány, megértették saját igaz érdekeiket és hazánk érdekét az iskolafentartók, megértették hivatásukat a tanárok. Örülünk, hogy azon iskoláink, melyekből társadalmunk és nemzetünk vezető osztályai kerülnek ki, most már együtt vannak a nemzeti művelődés közös munkájában. Folytassák így tovább egység erővel!

Klamarik János Gömörmegyében, Losoncson született 1832. febr. 7-én. Gondos nevelésben részesült. Egyetemi tanulmányait részben a pesti, részben a bécsi egyetemen végezte s 1852-ben, vagyis 20 éves korában már, noha csak ideiglenes minőségben, tanárrá lett Félégházán. Majd a pécsi és a bajai, utóbb a székelyudvarhelyi, végre pedig a besztercebányai főgymnázium-

ban működött. Besztercebányai tanári székét 1861-ben elfoglalván, nagy megdöbbenéssel tapasztalta mindjárt az első napokban, hogy tanártársai, főleg pedig az igazgató hazafiatlan érzelmei miatt a gymnázium valóságos pánszláv fészkek. Erről meggyőződve, nem habozott és nem késett lépéseket tenni a baj orvoslására. Grünwald Bélával, a megye jeles alispánjával, majd Ipolyi Arnold akkori besztercebányai püspökkel kezelt fogva, oly sikeres lépéseket tett, hogy a hazaelenes tanároknak, sőt az igazgatóknak is pusztulnia kellett Besztercebányáról, a felsőség pedig meggyőződve Klamarik tiszta és önzetlen szándékairól, őt állította a veszélyeztetett iskola élére igazgatóul, s hogy milyen méltán, csakhamar megmutatta azzal, hogy higgadt és tapintatos eljárásával nemcsak megítélte az intézetet a haza- és nemzetellenes szemlélettel, hanem állandó és biztos tüzhelyévé változtatta a hazafias iránynak, az igazi magyar művelődésnek.

1876-ban a besztercebányai tanterület főigazgatójává lett s ugyanazon szellemben működött e tágasabb hatáskörében is 1883-ig, mikor a miniszteriumba behivatott s itt nem sokára előbb osztálytanácsossá, majd pedig miniszteri tanácsossá nevezetett ki. Hogy ezeken az állásain mit tett, mit végzett, nem szükséges a magasztalás szavaival eldicserni. Hadd szóljanak a száraz adatok, melyek ekes szavaknál meggyőzőbben fogják az eredményeket megvilágítani. Csak a legfőbbekre szorítokunk.

A középiskolai törvény követelte új kormányzat megállapítása, a középiskolák új kerületi beosztása és adminisztrációjuk szervezése, az autonóm felekezeti középiskoláknál a főfelügyeleti jog gyakorlásának körülírása, az állami tantervek s a reájok vonatkozó utasítások megállapítása, az összes autonóm felekezeti középiskolák tanterveinek revíziója, középoktatásunknak a görög nyelvre vonatkozó reformja, az érettségi vizsgálati eljárás szabályozása, az autonóm felekezeti középiskolák érettségi vizsgálatához kiküldött kormányképviselők számára készült utasítás,

KLAMARIK JÁNOS.